

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

prokoutu provaka

ProSeminaari 15. 11. 2024; Vantaa

ProTyö – teoreettisista perusteista arjen tilanteisiin

Vesa Närhi

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

ProSeminaari; Vantaa; 15. 11. 2024; Vesa Närhi

Niilo Mäki Instituutti

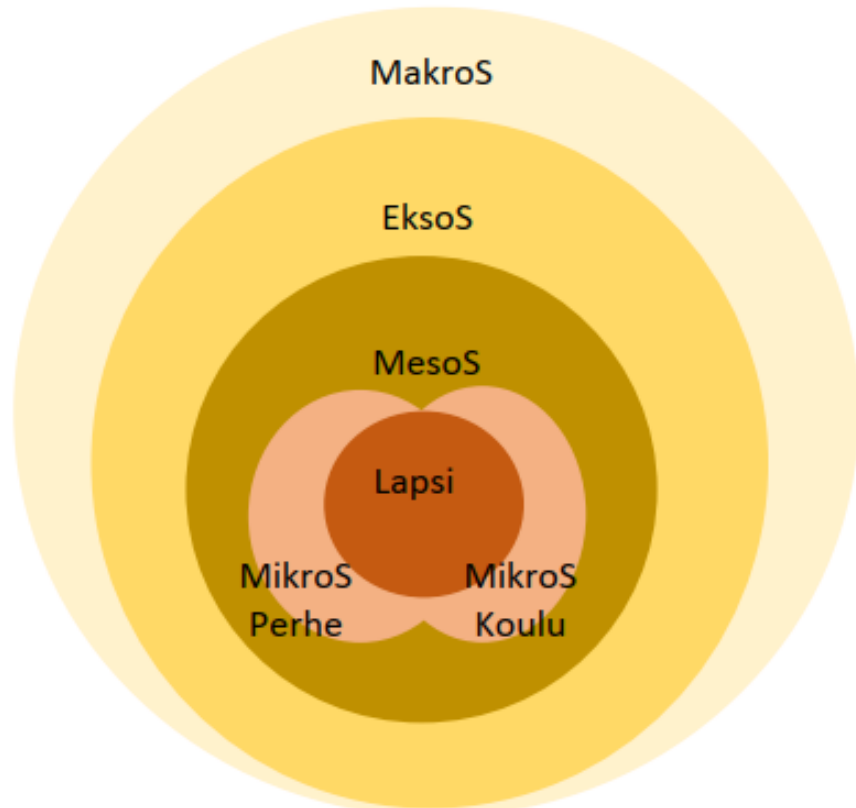
Puhutaan Pro-työn keskeisistä teoreettisista perusteista

Kuljetan läpi näistä

1. systeemiteoria pohjalla
2. ehdollistumisoppiminen
 - ja palauteaikataulun merkitys
3. kielellinen oppiminen
4. mallioppiminen
 - toisten saamat palautteet
 - arvostettujen ihmisten käytös
 - sosiaalinen ympäristö
5. mistä syntyy sisäinen motivaatio

Liitän Pro-kehittämistyöhön

Systeminen näkökulma

- lapsi toimii monen tasoisissa ja lomittaisissa systeemeissä
- mitä yhdenmukaisempia lasta lähellä olevat systeemit ovat keskenään, sen helpompi lasten on oppia
- mitä paremmin kauempana olevat systeemit tukevat käytännön Pro-työtä, sitä todennäköisempää sen käytännön onnistuminen on

Pro-työssä huomioidaan

- koulu/pk – koti yhteistyö
- kunnan tason rakenteet työtä tukemassa

Ehdollistumisoppiminen

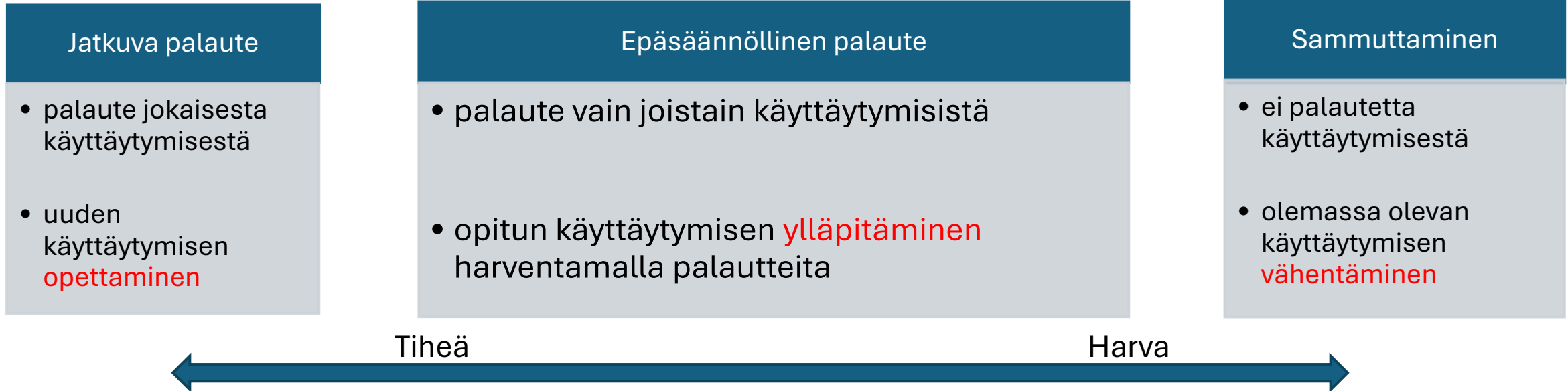
- käyttäytymisestä, jonka itse tuottaa, tuleva palaute vaikuttaa käyttäytymisen todennäköisyyteen tulevaisuudessa – operantin ehdollistumisen perusperiaate
 - miellyttävä – lisää
 - epämiellyttävä – vähentää
 - ei tunnu mitään – ei (lyhytaikaista) vaikutusta
- syntyy myös tilannetekijät – käyttäytyminen – palaute –yhteys
 - ”tässä tilanteessa kannattaa tehdä näin” – opitaan ajan myötä
- tapahtuu automaattisesti – hermoston ominaisuus

Pro-työssä otetaan tämä vakavasti

- opetetaan toivotut käyttäytymiset – jos lapsi ei osaa, ei voi itse tuottaa
- huomioidaan toivottu käyttäytyminen
- pk:n aikuiset huomioivat sen yhdenmukaisesti

Palauteaikataulu

- kuinka usein palaute tulee käyttäytymisestä

Pro-työssä huomioidaan

- kun lapset opettelevat uutta, siitä annetaan paljon (tiheästi) palautetta – opetetaan
- kun käyttäytyminen alkaa vakiintua, palautetta harvennetaan – osoitetaan, että se on edelleen arvostettua
- ei siirrytä toivotun käyttäytymisen osalta sammuttamiseen

Kielellinen oppiminen

- seurausten muovaama
 - käyttäytyminen, joka on opittu altistumalla sen seurauksille –ehdollistumisoppiminen
- sääntöjen säätelemä
 - käyttäytyminen, jota kontrolloi kielellinen kuvaus tilannetekijät-käyttäytyminen-seuraukset – jatkumosta – eli kerrotaan lapsille, mitä heidän toivotaan tilanteessa tekevän
 - mahdollistaa hyvin nopean oppimisen ilman kokemuksia käyttäytymisen seurauksista
 - mahdollistuu kieli- ja merkitysjärjestelmän kehittymisen myötä
 - kehittyminen on oppimisen tulosta
 - kielen oppimisen – merkityksen ymmärtäminen
 - sääntöjen noudattamisen oppimisen – ”tässä tilanteessa säännön noudattaminen kannattaa” – tämäkin on opetettava asia

Pro-työssä huomioidaan

- käytetään johdonmukaisia käsitteitä
- ohjataan selvillä sanoilla yhdenmukaisesti
- osoitetaan, että ohjeiden noudattaminen kannattaa

Mallioppiminen

- lapset oppivat myös
 - tarkkailemalla muiden lasten käyttäytymistä ja sitä seuranneita palautteita
 - arvostamiensa ja sellaisten ihmisten, joihin pystyvät ja haluavat samaistua, käyttäytymisestä
 - oppivat sosiaalisessa ympäristössä

Toisten saamista palautteista oppiminen

- toisen saama kehu kertoo, minkälainen käyttäytyminen on arvostettavaa, muistuttaa toivotuista käyttäytymisistä
- aikuisen huomio on lapsille tavoittelemisen arvoinen asia
 - käyttäytymisestä ei voi antaa palautetta – ei kehuvaakaan eikä korjaavaakaan – huomioimatta samalla lasta

Pro-työssä huomioidaan

- kehuaan julkisesti (muistaen lapset, jota eivät tykkää julkisesta kehuista)
- kiinnitetään huomio lasten onnistumisiin – kun antaa kehua, antaa myös huomion
- tehdään numero lasten onnistumisista, ei tehdä numeroa lasten epäonnistumisista

Toisten käyttäytymisen seuraamisesta oppiminen

- arvostetut ihmiset opettavat omalla käyttäytymisellään, koko ajan
- lapset arvostavat päiväkodissa aikuisia
 - pk:n käyttäytymisodotukset koskevat aikuisiakin
 - aikuisten tapa puhua ja kohdella toisiaan opettaa lapsia

Pro-työssä huomioidaan

- aikuiset noudattavat yhteisiä käyttäytymisodotuksia
- kehuvat toisiaan niiden noudattamisesta, ja lasten kuullen

Toisten käyttäytymisen seuraamisesta oppiminen

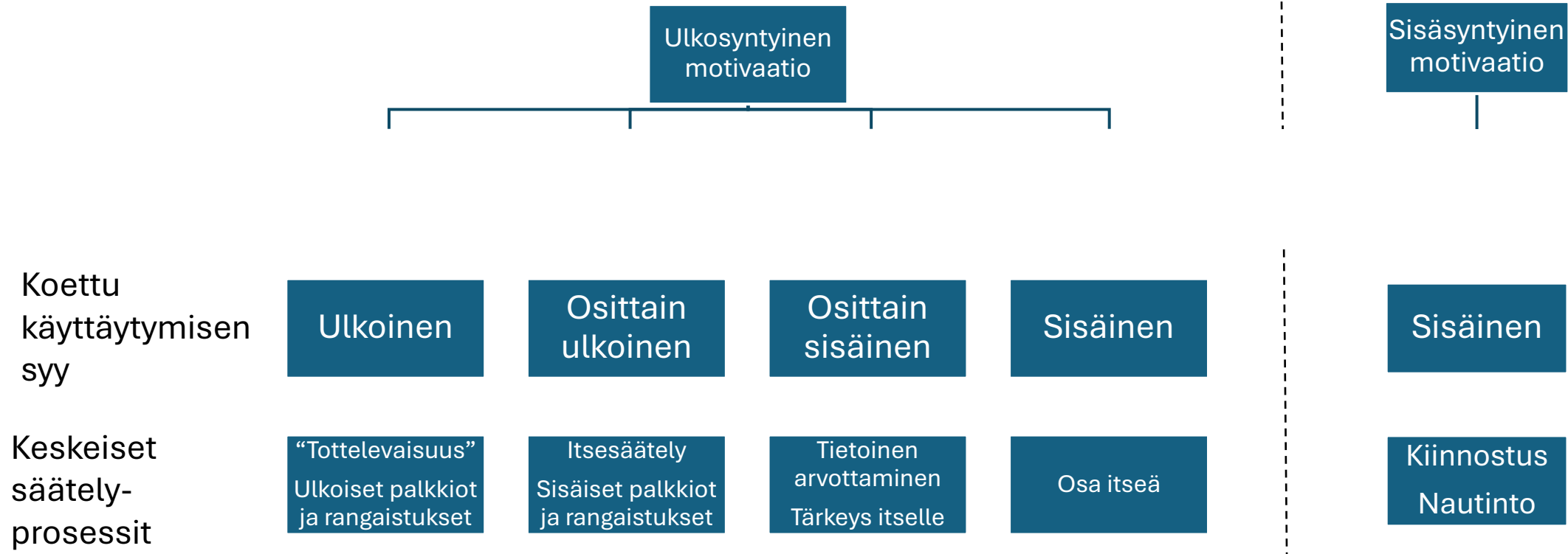
- lapset arvostavat päiväkodissa vanhempia lapsia

Pro-työssä huomioidaan

- kannattaa osallistaa vanhempia lapsia käyttäytymisten opettamiseen

Ulkoinen ja sisäinen motivaatio

- itsemääräämisteoria (Deci & Ryan, 2000) käsitteiden taustalla
- 1. sisäsyntyinen motivaatio
 - asioita tehdään niiden luontaisesti tuottaman tyydytyksen tunteen vuoksi, niiden itsensä vuoksi
 - ihmiselle luontainen pyrkimys etsiä uutta, haasteita ja kehittymistä
- 2. ulkosyntyinen motivaatio
 - asioita tehdään jonkin tekemisestä riippuvan päämäärän vuoksi
 - asioita tehdään (alun perin) ulkoisen palkkion saamiseksi
- sisäsyntyisesti motivoitu käyttäytyminen koetaan aina sisäisesti motivoituksi
- ulkosyntyisesti motivoitu käyttäytyminen koetaan jatkumolla ulkoisesti - sisäisesti motivoituksi
- ulkoinen ja sisäinen motivaatio eivät ole toistensa vastakohtia – suurin osa siitä, mitä teemme hyvinkin omasta halustamme, on alun perin ollut ulkosyntyisesti motivoitua

Ulkosyntyisen motivaation sisäistyminen

Sisäistymisen edellytyksenä kokemukset

- pystyvyydestä
- ryhmään kuuluvuudesta
- omasta valinnasta

Käyttäytyminen opitaan sosiaalisessa ympäristössä

Pro-työssä aikuiset

- tarjoavat lapsille onnistumisen kokemuksia
- viestivät ”onnistumiset ovat meidän yhteisiä asioita”
- osallistavat lapset päätöksentekoon
- kohtelevat lapsia kunnioittaen ja arvostaen

Lopuksi

- toivottavasti onnistuin antamaan ajatuksia keskustelun pohjaksi
- jatkakaa hyvää työtä päiväkotinne/koulunne toimintakulttuurin kehittämisessä
- muistakaa keskustella – yhteisiin sopimuksiin pääse vain sopimalla

KIITOS!